

VEREENIGINGSVERSLAGEN.

NEDERLANDSCH OOGHEELKUNDIG GEZELSCHAP.

68ste vergadering op Zondag 11 October 1925 in het
Nederlandsch Gasthuis voor Ooglijders te Utrecht 1).

Voorzitter: Prof. G. F. ROCHAT.

Aanwezig: SNELLEN, VAN DER HOEVE, ROCHAT, ZEEMAN, SCHOUTE, DE KLEIJN FELIX, VAN ROMUNDE, DE HAAS, BRUKKER, WEVE, TRESLING, HALBERTSMA Sr. HALBERTSMA Jr., MULOCK HOUWER, STRIENING, PLANTINGA, VAN ZADELHOFF, MARX, WIBAUT, SYPKENS, GERLACH, J. A. VAN HEUVEN, G. J. VAN HEUVEN, MEERBURG, SCHALY, OTTO ROELOFS, TER MEULEN, HOEFNAGELS, HATTINK, HOLTHUIS, TEN DOESSCHATE, TEN THYE, REILINGH, ROELFSEMA, mej. TALEN, mej. HULSHOFF POL; en als gast mej. DUYNSTEE.

De voorzitter spreekt zijn bijzondere vreugde uit, dat prof. SNELLEN, wiens tegenwoordigheid wij de laatste vergadering moesten missen, thans als van ouds weder aanwezig is en wenscht hem geluk met zijn herstel.

Prof. dr. G. F. ROCHAT, *De invloed van den trigeminus op de pupil van het konijn.*

Wanneer men bij het konijn de iris geheel wil losmaken van haar centrale inneratie, dan ligt het voor de hand, haar beide motorische zenuwen, oculomotorius en sympathicus, te doorsnijden. Neemt men echter den halssympathicus met het ganglion geheel weg, en doorsnijdt na opening van den schedel en wegneming van de groote hersenen den oculomotorius aan de schedelbasis, dan is weliswaar de pupil star geworden, maar zij blijkt geenszins onttrokken aan alle invloeden van het centrale zenuwstelsel. Want doodt men nu het dier door onthoofden of vernielen van het verlengde merg, dan worden de pupillen nauw, en wel van ongeveer 8 tot ongeveer 4 mM.

Het in de literatuur, naar mij bleek, een enkele maal terloops vermelde verschijnsel, werd nader onderzocht bij een aantal konijnen, waarbij èn oculomotorius èn sympathicus doorsneden waren. Het bleek uit te gaan van een deel van den hersenstam achter de corpora quadrigemina gelegen. Dit deel staat met het oog, bij de door spreker gebruikte onthoofde dieren, nog slechts in verbinding door trochlearis, abducens en trigeminus. De eerste twee zenuwen bleken geen enkel verband met het verschijnsel te hebben, hetgeen te voren niet geheel onmogelijk te achten was. Doorsnijding van den *n. trigeminus*, hetzij van den stam, het ganglion of den eersten tak, gaf echter regelmatig pupilvernauwing.

Het verschijnsel bleek niet een, van den sensibelen trigeminus uit, via den hersenstam op een wegvoerende zenuw overgebrachte reflex te zijn. Het bleek ook niet afhankelijk van het wegvallen van een tonisch werkzamen pupilverwijdenden invloed van den trigeminus, want, cocainisatie van den trigeminus gaf geen pupilverandering, en prikkeling van den trigeminusstam hersenwaarts van het ganglion, onder bepaalde voorzorgen uitgevoerd aan den nauwkeurig zonder letsel geheel zichtbaar geprepareerden stam, gaf geen pupilverwijding.

Daarentegen werd aangetoond, dat het verschijnsel berustte op prikkeling van pupilvernauwende vezels in den trigeminus:

a. Mechanische en faradische prikkeling met een zwakke stroom, aan de mediale zijde van den stam of den eersten tak gaf pupilvernauwing, die na eenigen tijd voorbijging, en bij herhaalde prikkeling opnieuw intrad.

ROCHAT,
Invloed van
trigeminus
op de pupil.

1) Dit verslag is door de redactie ontvangen 29 December 1925.

b. Nadat de trigeminus gecocaïniseerd was, bleef doorsnijding zonder uitwerking op de pupil.

Van de oculomotoriusvezels zijn de pupilvernuwers in den trigeminus geheel verschillend. Zij hebben, zooals uit nicotine-proeven bleek, géén tusschenstation in het ganglion ciliare. Na volledige verlamming van de oculomotorius-eindigen in de pupil door atropine geeft de trigeminus-doorsnijding onveranderd pupilvernuwing. Adrenaline houdt de pupilvernuwing niet geheel tegen.

Bij het konijn kan de pupilbeweging dus langs drie zenuwen tot stand komen.

Discussie:

ROELOFS uit het vermoeden, dat de sterke bloedingen, die men bij herpes iridis waarneemt, wellicht verband houden met een letsel der vaso-dilatatoren in het ganglion Gasseri.

G. VAN HEUVEN merkt op, dat men voor een pupilvernuwing na exstirpatie van het ganglion Gasseri toch moeilijk een blijvenden prikkelingstoestand kan aannemen.

ROCHAT antwoordt, dat, aangezien het door hem beschreven verschijnsel wel op de werking van vaatzenuwen zal berusten, een pupilvernuwing na ganglion-exstirpatie geen moeilijkheden behoeft op te leveren.

DE KLEIJN stelt de vraag, of soms een histologisch onderzoek naar BOEKE'S methode kan uitmaken, of na doorsnijding van den n. oculomotorius en verwijdering van het ganglion supremum in de irismusculatuur zenuwfibrillen zijn overgebleven, welke op een driedubbele innervatie zouden wijzen.

A. W. MULOCK HOUWER, *Over z.g. symmetrische lymphomen der orbita.*

MULOCK
HOUWER,
Lymphoom
der oogkas.

Spreker doet mededeeling van twee gevallen van symmetrische lymphomatose der oogkassen. Beide bij vrouwen; het ééne eenzijdig, het anderedubbe lzijdig.

Spreker vertoont lantaarnplaatjes, betreffende het pathologisch-anatomisch onderzoek. De aandoening bleek geheel hetzelfde beeld te vertoonen als de ontstekingsachtige atrophie van het onderhuidsche vetweefsel, zooals dat bij erythema induratum (BAZIN) en aanverwaate ziekten wordt aangetroffen. Ook klinisch vertoont de lymphomatose van de oogkas verwantschap met deze huidaandoening. Uitvoeriger mededeeling in het *Nederlandsch Tijdschrift voor Geneeskunde* volgt.

Discussie:

WEVE zag eenige gevallen van lymphoma der oogkas, waarvan de beschrijving eerstdaags in het verslag van het Klinisch Genootschap verschijnen zal. Een dezer gevallen, uiterlijk volkomen overeenkomstig het geval van MULOCK HOUWER, bleek een symmetrisch lymphoma uitgaande van lymphoïde follikels der conjunctiva, althans niet van traanklierfollikels. Belangrijk is, dat deze aandoeningen na zeer zwakke Röntgenbestraling spoorloos verdwijnen. Operatief ingrijpen zal dan ook meestal uitsluitend om diagnostische redenen noodig zijn. Bovendien zag hij bij een 82-jarige goedverzorgde dame een eenzijdig gezwel in het onderooglid, dat echter aan de conjunctiva ulcerceerde. Hier werd een carcinoma gediagnosticeerd. Anatomisch onderzoek bracht tot zijn groote verrassing tuberculose aan het licht. Het bleek nu achteraf, dat bij patiënte voor een twintigtal jaren een dubbelzijdig verzakkingsabsces in de liesstreek was ontstaan; tevens vertoonde de hals beiderzijds ingetrokken litteekens van omstreeks dienzelfden tijd doorgebroken lymphomen. Een nu 52-jarige zoon leed aan tuberculose van het polsgewricht en het heupgewricht. Merkwaardig is, dat bij de reeds een jaar waargenomen aandoening van het onderooglid nimmer praeauriculaire lymphklierzwellingen werden waargenomen. Een proef bij dieren werd helaas nagelaten, daar aan de mogelijkheid van tuberculose niet was gedacht. Tuberkelbacilkleuring leverde geen bacillenvondst. De exstirpatie van het gezwel had volkomen genezing tengevolge. Naar aanleiding van hetgeen MULOCK HOUWER in verband met de z.g. ziekte van MICKULICZ opmerkte, het volgende: Dezen zomer zag ik een jongeren broer van een patiënt met dubbelzijdige chronische parotitis gepaard met uveïtis, eenige jaren geleden door mij beschreven. Deze broer vertoonde nu precies hetzelfde ziektebeeld. In dit geval kon ik een stukje parotisweefsel exstirpeeren. Het anatomisch onderzoek is volgens dr. VAN RIJSSEL typisch voor tuber-

culose. Bacilkleuringen hadden echter geen gevolg, terwijl enting in de voorste oogkamer van een konijn negatief bleef (waarneming van meer dan 4 maanden).

TEN THYE en SYPKENS willen waarschuwen voor de misleidende histologische beelden, die men kan waarnemen, indien een vreemd lichaam(haar) of nekrotisch-weefsel na operaties aanwezig is.

ROCHAT doet mededeeling van een geval, waar zuiver symmetrisch dergelijke gezwellen ontstonden, echter met een tusschenruimte van ruim een jaar.

MULOCK HOUWER antwoordt, dat bij zijn patiënten van voorafgaande operatie of van aanwezigheid van haren geen sprake was; dat het histologische beeld volstrekt *niet typisch* voor tuberculose mocht heeten, dat de diagnose van tuberculose in hoofdzaak steunt op de verwantschap met erythema induratum van BAZIN; het door ROCHAT genoemde geval eischt z. i. ter verklaring van het symmetrisch ontstaan wel de tusschenkomst van vasomotoren voor de bepaling der lokalisatie bij emboliën.

J. A. VAN HEUVEN, *Colmatage*.

Deze voordracht verschijnt in de *Klin. Mon. Bl. f. Augenh.*

Spreker vertelt de uitkomsten met deze methode, door LAGRANGE aangegeven, bereikt bij 15 oogen met ablati retinae. Hiervan waren er 9 zeer verouderd, 6 versch.

De gezichtsscherpte en het gezichtsveld veranderden bij de verouderde gevallen niet, bij de versche zeer belangrijk in gunstigen zin (tot een gezichtsscherpte van $\frac{6}{6}$ foutief toe). In *alle* gevallen steeg de intraoculaire druk belangrijk, zoodat een atrophie bulbi werd tegengegaan.

Daar de techniek eenvoudig is en de uitkomsten zeer goed bij versche gevallen, dringt spreker aan op een meer uitvoeren van dezen ingreep, die schitterende uitkomsten kan geven in anders vrijwel verloren gevallen.

Discussie:

VAN ROMUNDE vraagt, of colmatage boven en onder beide wel noodig zijn en met welke tusschenruimte.

SYPKENS vraagt naar de prognose bij gevallen met en zonder scheur.

MULOCK HOUWER vraagt, of de cauterisatie tot astigmatisme leidt en of soms de cauterisatie tot littekenvorming en retractie en verkorting van den oogbol leidt.

VAN HEUVEN geeft nadere inlichtingen betreffende de techniek. Hij zag ophthalmoscopisch mooi aanleggen van het netvlies, had soms ook ondanks kleine netvliesscheuren goed gevolg, behandelt aan boven- en onderzijde met tusschenruimte van 5 dagen; ontstaan of verandering van astigmatisme is hem onbekend.

W. P. C. ZEEMAN, *secretaris*.

VAN
HEUVEN,
Colmatage.